

**Innovatív
terek STÚDIÓ**

Átalakuló közösségi terek és aktivitások / Technológiai fejlődés / Téri-időbeli flexibilitás / Progresszív kísérletek

MODELLVÁLTÁS

A jövő egyeteme - fenntartható campus - környezetcentrikus épületek -
alternatív, hibrid és közösségi tanulási környezetek

KOMPLEX- ÉS DIPLOMATERVEZÉS STÚDIÓK
2024/25 tavasz

Tartalomjegyzék

- 5. Problémafelvetés
- 13. Helyszínek
- 17. Programok
- 18. Irodalomjegyzék
- 20. Inspiráló példák

Program

Az Innovatív Terek Stúdió érdeklődésének középpontjában a térhasználat áll. Idén a felsőoktatást, az egyetemi épületeket vesszük górcső alá. A középületek tervezésében zajló szemléletváltozás, mely a használók közti kommunikáció minél szélesebb körű elősegítését és a különböző típusú és léptékű közösségi aktivitásokhoz nélkülözhetetlen differenciált, flexibilis terek megteremtését tűzi ki célul az oktatási épületeket sem hagyta érintetlenül az elmúlt évtizedekben. Milyen terekre lesz szüksége a jövő felsőoktatásának? Milyen hatással van egymásra az egyetemi campusokba tömörülő oktatási infrastruktúra és az azt körülvevő város? Hogyan válik fenttarthatóvá a campus egésze és felépítő elemei? Hogyan tudunk a környezetre minden szempontból érzékeny az épületeket tervezni?

A téma és a helyszín kiválasztásának egyik fontos szempontja volt, hogy egyetemünk működése átalakulás előtt áll, köszönhetően az állami finanszírozás elégtelenségének. Az egész magyar felsőoktatáson végigsöprő modellváltás ugyanakkor lehetőséget teremt arra is, hogy átgondoljuk az egyetem hosszútávú stratégiai céljait működési és finanszírozási oldalról. Milyen infrastrukturális, téri, üzemeltetési következményei lehetnek ipari és civil szereplők egyetemi fenntartói szerepkörbe kerülésének? A közelmúltban lezajlott koronavírus-járvány következménye a távoktatás lehetőségének a jelenleginél nagyobb arányú megjelenése lett. A fenti tényezők mind arra mutatnak, hogy az elindult és a jövőben bekövetkező változások nem fogják érintetlenül hagyni az egyetem épületállományát és azok használati módjait.

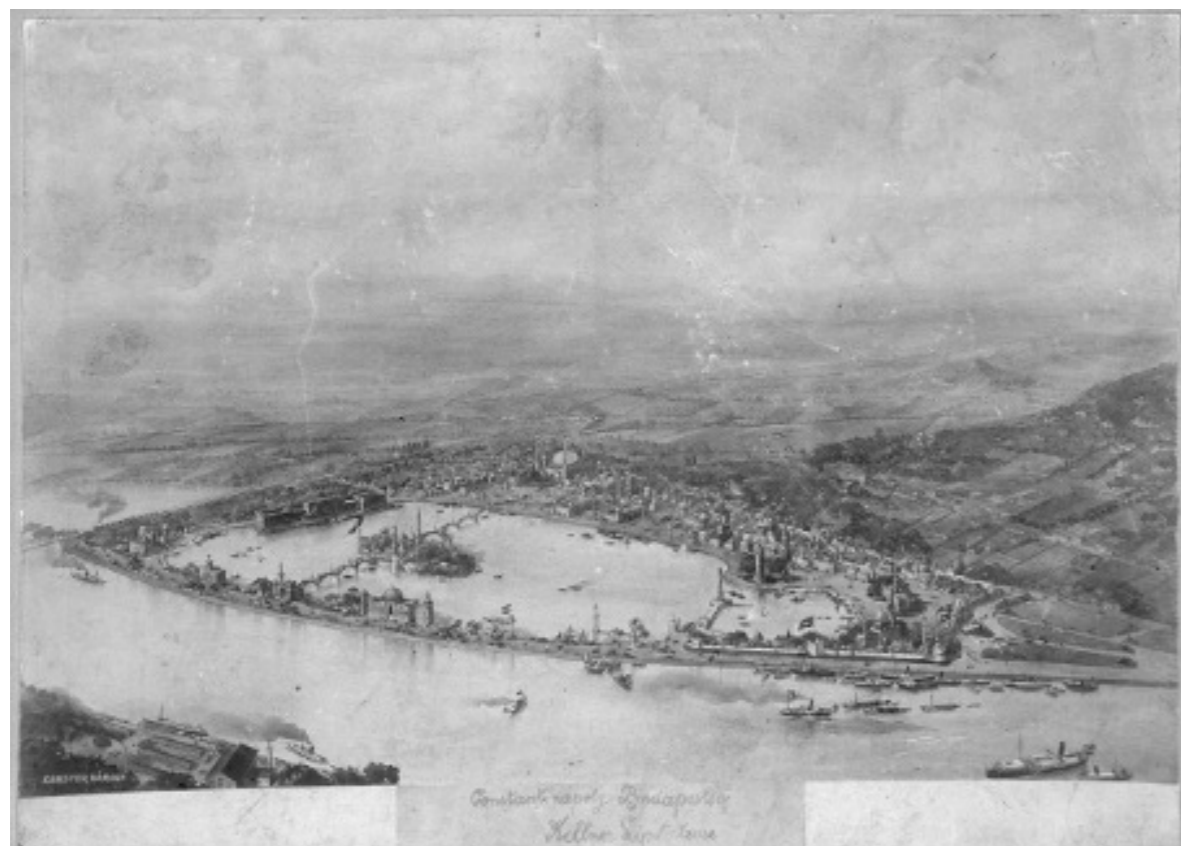
A finanszírozáson túl a környezeti- és energiaválság is az egyetemváros fenttarthatóságára fordított források mérséklése irányába kell hasson. A meglévő épületállomány korszerűsítése, energiahatékonyabbá tétele és az új beruházások fokozott környezettudatossága elsődleges szempont. Ez nem csak a beépített és fenntartási energia mennyiségre vonatkozik, hanem a felhasznált anyagok tartósságára, az újrahasznosíthatóságára, a létrejövő térrendszerek hosszútávú használati rugalmasságára is.

A felsőoktatás rendszerváltozást követő reformjai, a kredit- és a bolognai rendszer bevezetése a korábbi tanulócsoporthoz épülő oktatást, - mely a közösségépítésnek is hatékony szervező kerete volt, - alapvetően alakította át, miközben azok a terek, amelyekben ezek a tevékenységek folynak semmit nem változtak. Az új oktatási rendszerben a szociális kapcsolatok hiánya erőteljesen jelentkezett, melyet csak fölerősített az ezredfordulót követően az internet elterjedésével párhuzamosan az oktatásban is magának helyet követelő telejelenlét, mely a valóságosnak csupán pótléka. Ezért van nagy jelentősége azon felületeknek, amelyek többféle módon képesek a szociális kapcsolattartási lehetőségeknek helyt teremteni. A humanitárius, emberhez méltó munkahelyi- tanulási környezet megteremtése csak az egyik összetevője ennek a problémának, a másik mindenképpen az, hogy a szociális- társas kapcsolatok minősége erőteljes összefüggést mutat a tanulási teljesítménnyel. Ez a szempont ezért is válik jelentőssé, mert az egyetemek egyre inkább olyan innovatív kutatási környezetekként is definiálják magukat, mint amilyeneket a vezető nagyvállalti szférában találunk. Ezekben a munka helyszíne inspiráló, az együttműködést elősegítő, az otthonosságot, a pihenés és szórakozás sokszínű közösségi tereit jellemző fesztelenséget is magába olvasztó térére alakult át. Ahogy a környezet minősége szemponttá lépett elő a munkahelyválasztásban, úgy az egyetemek közti versengésnek is fontos összetevőjévé kezd válni ennek megléte.

Oktatók: Bartha András Márk DLA egyetemi adjunktus, Frikker Zsolt egyetemi tanársegéd, Klobusovszki Péter DLA egyetemi docens

Meghívott építész: Csillag Katalin, Ybl- és Pro Architectura díjas építész
A Mesteriskola tanára, a MÉSZ elnökségi tagja (3H Építésziroda)

Gerster Károly, Kellner Lipót: Konstantinápoly Budapesten, madártávlati rajz, Gerster Károly (1896)
Konstantinápoly Budapesten, plakát, Gerster Károly

↑ A Műegyetem területének látványa a Gellért hegyről annak megépülte előtt a Lágymányosi tóval és öböllel,
és a Gellért Gyógyfürdő, az őscampus épületeinek elkészültével (1926)

↑ Budapest belterületének és külterület egy részének várostérképe, részlet (1903)

Innovatív terek STÚDIÓ

A Müegyetem Ch épülete itt még az épp,- a II. vh.-ban elpusztult - kupolával
 Budapest közigazgatási térképe, részlet (1945)

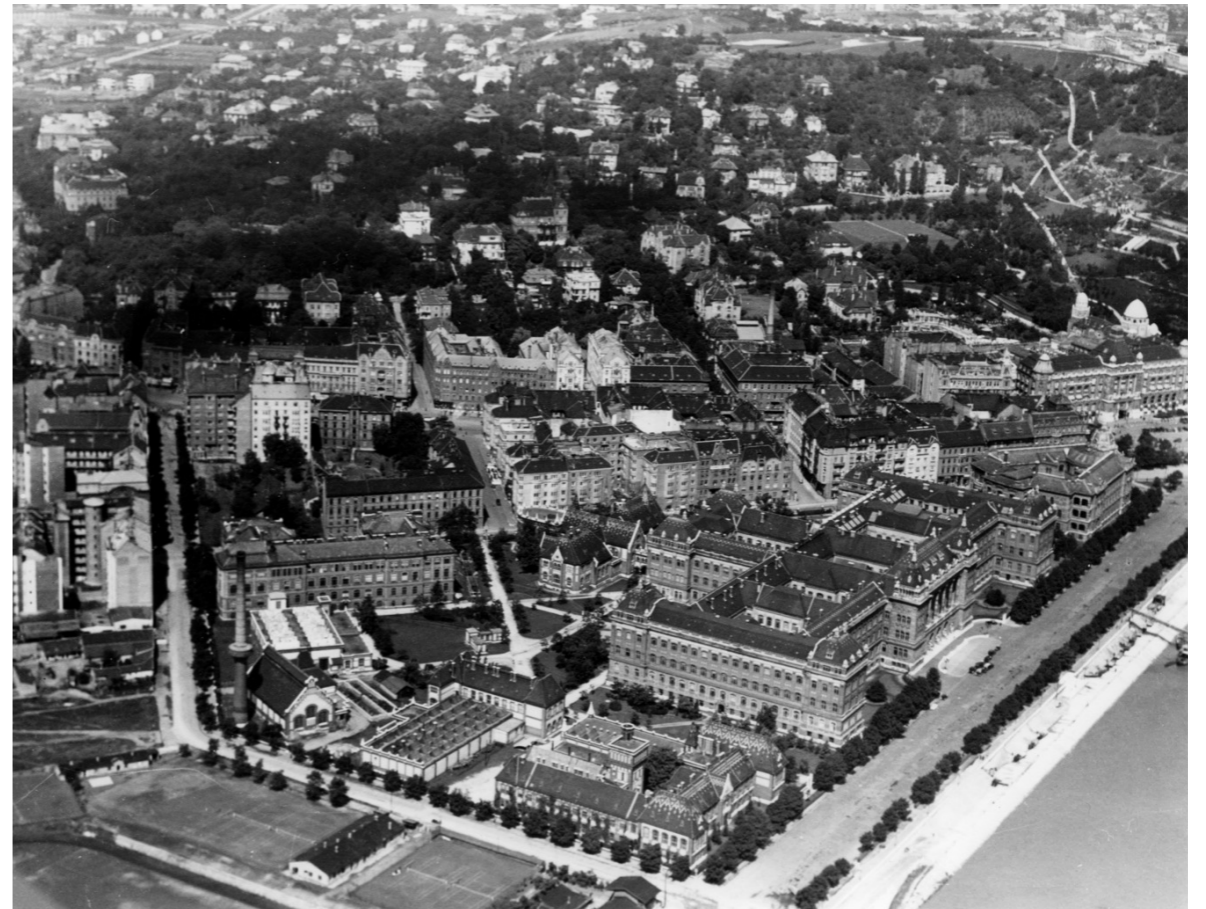
Helyszín

A BME jelenlegi oktatási tereinek jelentős része a problémafelvetésben jelezett változásokat megelőzően jött létre, ennek megfelelően túlkínálat van a kizárólag frontális oktatást lehetővé tevő cellás terekből és hiány kisebb, csoportmunkára, konzultációra alkalmas, a specializáltabb tevékenységekre (laboratórium, műterem, műhely) szolgáló egységekből és a szociális érintkezés megnövekedett igényét kiszolgálni tudó egyetemi felületekből.

Tágabb tervezési helyszínünk a Gellért tér és Petőfi híd közt elterülő BME campus, melyet a Bertalan Lajos utca két részre vág. Mindkét terület bővelkedik megoldandó építészeti kihívásokban. Az északra eső őskampuszban a Hő Épület újrahaznosítása (1), az előtte elterülő föld alatti széntárolók helyének rendezése (2) vár építészeti beavatkozásra. Az út túloldalán a Sztoczek menza épülete (3) és a mellette lévő üres telek (4) is szerepel a lehetséges egyetemi fejlesztések közt. A dél felé eső területen az Áramlástan Tanszék bontható épülete mellett az utca kereszteződésében elhelyezkedő autóparkoló (5), az egykori V2 épület és Goldman menza helyszíne (6) és az Egry József utca üres foghíjtelke (7) is beépítésre vár. A központi épület (8) közösségi felületeinek újragondolása pedig régóta napirenden van. Majd mindegyik helyszín szerepelt már egyetemi tervezési stúdium témájaként a korábbi években a jelenlegitől eltérő felvetésekkel.

A fenti tervezési lehetőségek eltérő nagyságúak és különböző fejlesztési potenciállal és programlehetőséggel rendelkeznek. Ezek közül a Sztoczek utca Bertalan Lajos utca kereszteződésében állót (5) javasoljuk elősorban, mert több előnyös stratégiai, tervezési és urbanisztikai szempontot képes megjeleníteni. Fontos szerepet tölthet be a két campusterület összekapcsolásában, hiszen a fókuszpontjában helyezkedik el, előnyös megközelítési kapcsolatai vannak a Duna és Bartók Béla út irányába is. Lágymányos városrész és az egyetem kapcsolatának új érintkezési pontja lehet, saroktelekként reprezentatív városképi jelentőségre tehet szert, miközben beépítési volumen tekintetében pedig nagy rugalmasságot mutat.

↑
↓

Légifelvétel az őscampusról a II. vh. előtt
Panorámaképek az 5. tervezési helyszínről

Funkcionális program

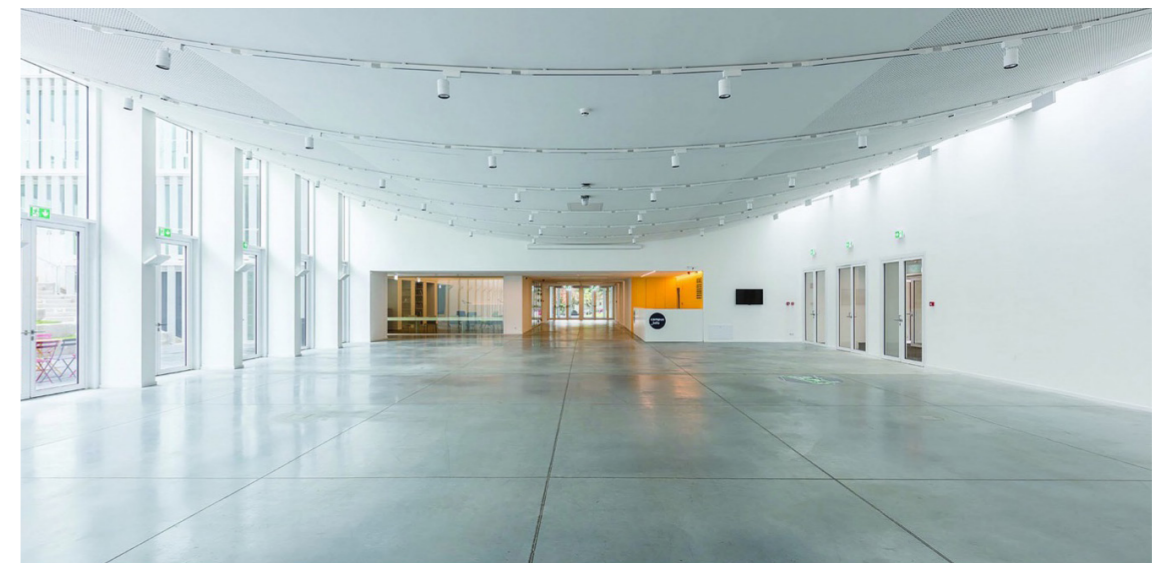
A félév első harmadában az egyetemváros működésével, problémáival, szerkezetével, városi kapcsolataival átfogó módon kívánunk foglalkozni. Következtetéseinket problématérképen összegezzük. Az épületek programjait ez alapján pontosítjuk. Azt feltételezzük, hogy leginkább olyan helyre van szüksége az egyetemnek, amely képes XXI. századi eszközök segítségével az itt folyó oktatási és műszaki fejlesztési eredményeket kommunikálni a külső ipari, felsőoktatási, civil partnerek és a leendő fenntartó felé, olyan reprezentatív terekre, amelyek konferenciákat, kiállításokat képesek befogadni úgy, hogy mindemellett az egyetem közösségi életének központjává tudnak válni. Az itt elhelyezkedő oktatási helyiségek, laboratóriumok pályázat útján megszerezhető projektterek, amelyek az egyetem legjobb kutatói csoportjainak biztosítanak kiemelt munkahelyet. Remélhetőleg a többféle kutatási, tanulási aktivitásnak megfelelő sokoldalú téri lehetőségekkel rendelkező épület a vendéglátási szolgáltatásainak, közösségi konyhájának köszönhetően az egyetem nappalijává is tud majd válni.

A félévet kísérő kiegészítő programok:

-Közös bevezető előadás tartunk az Urbanisztika Tanszék, és az Urbanisztikai Szakirány komplexes hallgatóinak részvételével. A félév első felében számítógépes modellt készítünk, amelyben a terveket tesztelni tudjuk. A félév végén kiállításon tervezzük bemutatni eredményeinket.

-Sétát tervezünk a BME Campus megismerésére Dr. Armuth Miklós vezetésével.

-Az Innovatív környezetek kötelezően választható tárgy, amely ebben a félévben Párbeszéd a Campusszal címmel az egyetemvárosokkal, azok urbanisztikai kapcsolataival, közttereinek problémáival foglalkozik. A tárgy a komplex tervezés elméleti kiegészítőjeként szolgál, amely viszont nyitott minden hallgató irányába, akik a jelentkezési feltételeknek megfelelnek. A félévet záró prezentációt a Bartók Feszt eseményeként kerül megrendezésre külső helyszínen.

↑
↓

3H: MOMÉ új campus, Budapest (2019)

Studio Fragment: SOTE, Egészségtudományi Kar, Budapest (2022)

Innovatív terek STÚDIÓ

Irodalom

Oktatási tér

- DOORLEY, Scott – WITTHOFT, Scott – Hasso Plattner Institute of Design at Stanford University - KELLEY David (foreword by): Make Space: How to Set the Stage for Creative Collaboration. Wiley, 2012
- EDWARDS, Brian: University Architecture. Taylor & Francis, 2014
- LEE, Katy: University Architecture, Design Media Pub, 2011
- KOPEK Gábor - BARCZA Dániel - DERÉNYI András - HALASI Rita Mária - JUHÁSZ Ákos - KOVÁCS Dániel: MOME Laboratórium - Kreatív innovációs tudáspark, Integrált intézményfejlesztési program. Budapest: Mome Laboratórium, 2015.
- BOYS, Jos: Building Better Universities - Strategies, Spaces, Technologies. Routledge, 2014
- VENABLE TURNER, Paul: Campus - An American Planning Tradition. MIT Press, 1987
- DÜLL Andrea: Helyek, tárgyak, viselkedés Környezetpszichológiai tanulmányok. Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2010. (Edukációs helyszínek környezetpszichológiája 144-156.)
- CSORDÁS Lajos - LOCSMÁNDI Gábor - VARGA Mihály- BÚZA Péter (szerk.): Campus Budapest - Univerzitás a város szövetében, Budapesti Városvédő Egyesület, 2004
- SOMOGYI Krisztina: A könyvtár, mint tanulási táj - Helsinki új könyvtára, az ALA Architects munkája, Építészfórum (2019.11.25)
- DEICHLER Tímea: Helyek a tanulási tájon - Az informális tanulási terek eszközei néhány kortárs brit felsőoktatási intézmény példáján, in: BUN Zoltán PhD - SZABÓ Levente: Építészet & Innováció - A BME Építőművészeti Doktori Iskola tanulmánykötete, 2019/20. Budapest: BME Építőművészeti Doktori Iskola, 2020. 150-165.
- ILYÉS-FEKETE Zsuzsa: Informális munkaterek - irodai és oktatási terek használatának lehetőségei. in KERÉKGYÁRTÓ Béla PhD - SZABÓ Levente DLA: Építészet & oktatás. A BME Építőművészeti Doktori Iskola tanulmánykötete, 2015/16. Budapest: BME Építőművészeti Doktori Iskola, 2016. 234-245.
- Cságoly Ferenc (szerk): Középületek. Terc, Budapest, 2008

Helytörténet, Lágymányos, BME

- ARMUTH Miklós – LŐRINCZI Zsuzsa: Műegyetem a történelmi Campus. Budapest, BME, 2013
- KOVÁCS Máté Gergő (szerk.): Konstantinápoly Budapesten. Budapest, Terc, 2021
- Konstantinápoly Budapesten 1896. film
- Bán Dávid: Lágymányos: a Dunától elhódított városrész I. Építészfórum (2020.11.28.)
- Bán Dávid: Lágymányos: a Dunától elhódított városrész II. Építészfórum (2020.12.06.)
- Harminc éve töltötték fel végleg a Lágymányosi-tavat. Dunai szigetek, blog (2023.03.21.)
- A régi lágymányosi Duna-part nyomában. Dunai szigetek, blog (2023.11.30.)
- Wettstein Domonkos: Városépítészet a klasszicizálás és a modernitás irányzatai közt. A dél-budai Szentimre város kialakulása, in Magyar Művészet 24/1

Cannon Design: Western Michigan University Student Center, Kalamazoo, USA (2023)

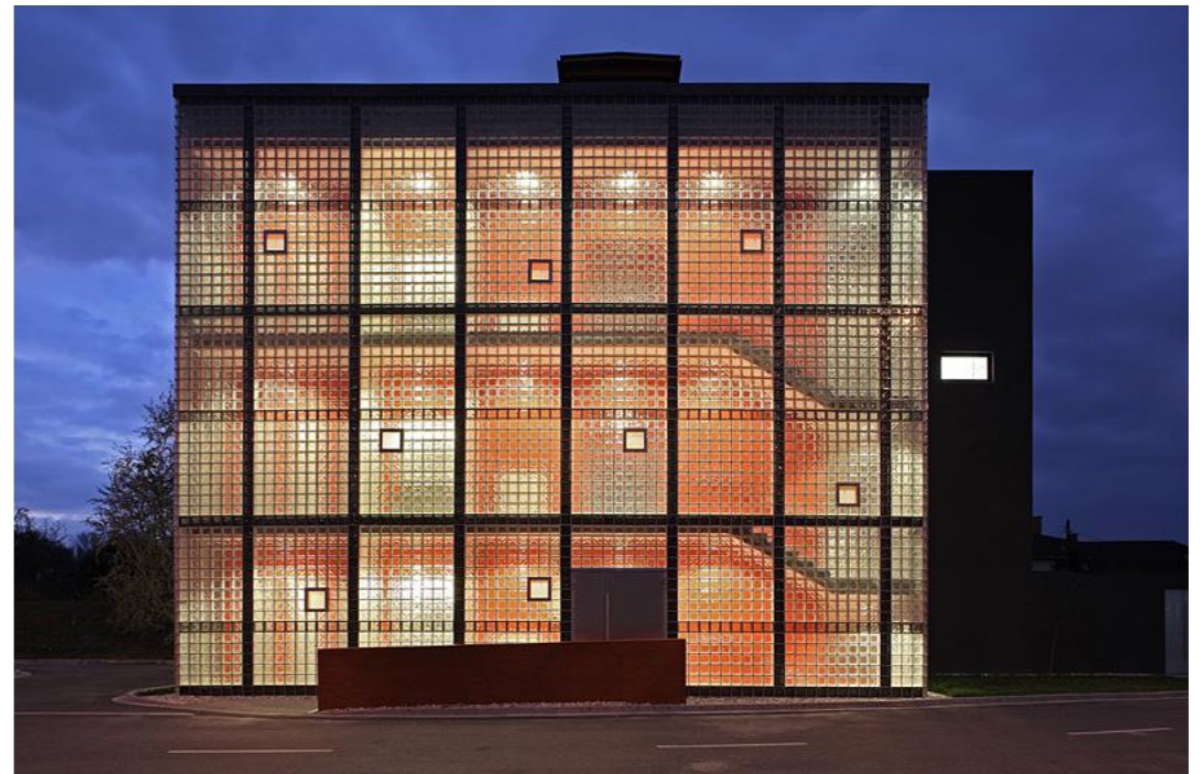

MVRDV - Richard Hutten: Multifunkciós tér, auditórium, TU Delft (2009)
H&deM, 387, Blavatnik School of Government, Oxford, UK (2015)

↑
→

↑ Bodrossy Attila, Czigány Tamás (DIMENZIÓ Tervező Kft.): Építész műteremház, Győr (2008)
↑ DMB műterem, Debreceni Egyetem Építészmérnöki Tanszék hallgatói: Száritó (2023)

